

Rəsul RƏXŞANLI

(Əvvəli ötən sayımızda)

Qışda isti, yayda sərin və həmişə təmiz müşahidə otağı. İş yerində dərs oxumağa, əcnəbi dil öyrənməyə imkan vardi, fəqət qoruduğu obyektdən işçinin diqqətini yayındırması təlimatla qadağan idi. Bir məqam xeyrimə həll edildi. Mən məzuniyyətə çıxarkən işçimizin ailəsində nəsə baş verdi. O işə çıxa bilməyəcəyindən əvə-zinə mənim çıxmışım aramızda razılaşdıq. Əsas razılığı rəis verməli idi. O izin verdi, mən əlavə qazandım. Əlaçılıq təqaüdü, maaş, bədxərcliyə yol verməməyim, təsadüfi gəlir. Hə, xeyli pul yiğilmişdi, banka qoyurdum, üstünə faiz gəlirdi, azaciq da olsa.

S.-in mənə münasibəti isti idi, üzümə gülümşəyirdi, şirin yanaşırdı. Dilimə gətirdiyim hər nəyisə canla-başla yerinə yetirirdi. Çəkildiyi ölkədə böyük uğurla nümayiş etdirilmiş geniş ekranlı, rəngli və iki seriyalı bədii filmin yaxın günlərdə şəhərimizin kino-teatrlarında göstərilecəyini xəbərləyən S. iki bilet tapmağımı istədi. Bu nədi? Filme mənimlə baxmaq istəyirmi? Məsəlib bilsə haqqında nə düşünər? Sözsüz ki, bunu M.-ə danışacaq. Susub ona baxdım.

- Aaa, rəfiqəmle birgə baxmaq istəyirəm dəəə. Bəs sən necə başa düşdün? Pulunu verəcəyəm, təqaüdüm alanda. Birinci dəfə ərk elədim, yaziq uşaq pis hala düşdü, -deyərək S. ağız bützdü.

Ürəyim yerinə geldi. Vəziyyətdən çıxmışı bacardım:

- Pul problem deyil. Çətin olacaq, bilmirəm, ala bilərəmmi?

- Çalışsan taparsan. Oğul deyilsəəən? Bizi sevindirməyəcəksəəən?

Ertəsi günü S. biletini xatırladanda dedim ki, hələ tapmamışam. Filmi həftəboyu göstərəcəklər, taparam.

-Bilet üç olsa necə,- ona sual verdim.

Xırda gözlərini təccübədən iri açan S. də mənə sual verdi:

- Bıy, buna bax eee. Bizimlə getmək istəyirsəəən?

Gözlərimi qırpmاقla “hə” deyəndə az qala məni bağırına basacaqdı. Həyəcanlandı: - Hə, hə, hə.

- Bəs rəfiqən necə? Etiraz etməzmi?

- Aaaa, niyə ki,-soruşub yumru burnunu çəkdi, - o sənin haqqında pis söz demir.

Necə də xoş idi bunu eşitmək. Bəxtər anlar yaşadım içimdə, üzümdəki rahatsızlıqla qalmışdı. Biletləri S.-ə vərəndə dedim ki, onlara məndən hədiyyədir. O sevinirdi, çox sevinirdi.

Kino-teatr binasına gedəndə S. yanımca addimlayırdı və gülümşəyərək gözlərini məndən çəkmirdi. Elə hey danişirdi. M. isə rəfiqəsi tərəfdə idi. Bina-nın birinci mərtəbəsindəki kafedə onları qəlyanaltına qonaq elə-mək fikri peydə olsa da derhal özümdən uzaqlaşdırırdı. M. ilə bir masa arxasında yeməyə cəsarətim çatmadı, birdən elə yemərəm, o da görər. Onları dondurmaya qonaq elədim.

Təsirli çəkilmiş film iki gəncin məhəbbətindən bəhs edirdi. Kübar ailənin oğlu təsadüfən rastlaşdırıdı sadə qızə vurulur. Qız onun səmimiyyətinə inana bilmir, aralarındaki fərqə görə. Oğlansa məhəbbətindən qətiyyən əllərini üzəmək istəmir. Uzun zaman kəsiyində, çətinliklə de olsa qızı səmimiyyətinə inandırmağı bacarır. Bu dəfə oğlanın valideynləri heç vəchlə onların evlənmələri fikri ilə barışır. Gənclər qoşulub uzaq şəhərə yolla-nırlar. Bax belə.

Film bitəndə ayrılib yataqxanaya gedəcəkdir, gecə işdə olmalı, növbə çəkməli idim. S. onun rəfiqəsini bir-gə ötürməyi dedi. M.-ə baxdım, etiraz hissələmədiyimdən onlara qoşuldum. Yol boyu filmən müzakirəsini apardıq. S. filmdə cərəyan edən hadisələri sadəcə ardıcılırla sadalayırdı. M. bəzən ehmalca mənə baxlığından cəsarətlənib ona sual verdim.

-Düşünürəm ki, valideynlərin məsləhəti nəzərə alınmalıdır, səhvə yol verməmək, aldənmamaq məqsədiylə. Lakin gənclərin ailə qurmaq isteyinə hörmətlə yanaşılması başlıcadır.

Cavabını söyləyib o da məndən filmək bir məqama dair soruşdu. Sevgi ilə evlənməyə üstünlük vermək cavabım onu qane elədi. M.-in heyəti qarşısında ona, həm də S.-ə “sağ ol” deyib ayrılmak üçün dönbə addım atmaq istədim. S. gözlərimin içində incikli baxmaqdan ötrü başını xeyli qaldırdı:

deyən qız məni kimi-sinə nə deyəcək? Hərdən göydə ucduğum bəsdir, bir dəfəlik yerə enmək vaxtı çatdı.

Qadınlar bayramı yaxınlaşırırdı. Qızlarımıza hədiyyə almağa qrup nümayəndəmiz gizlicə oğlanlardan pul toplayırdı, həmişəki kimi. Fasilədə S. nazlı-qəməzli baxışla mənə yanaşdı:

- Xəbərimiz var bayrama oğlanlarımızın hazırlaşmasından. Mənə sənin hədiyyənə bəs edər.

Bunu gözləmirdim. Qəflətən deyilənə nə cavab verim? Ağlıma gələnə dedim: - Düzələr, lap ikisi.

O xırda gözlərini süzbə razi halda aralandı.

Paketi ona gizləcə verib:

- Təbrik edirəm, səni də, ayrılmaz rəfiqəni də,-deyəndə o razılıqla gülümşədi və həm özünü, həm də rəfiqəsinin adından minnətdarlıq bildirib aldı.

Mənə xoş olan, çox xoş məqam dərs bitəndə baş verdi. Necə oldusa M. hədiyyəyə görə təşəkkürünü təklikdə bildirdi mənə, zərif gülüşlə. Açıqı, bunu gözləmirdim. Bu da onun mənə hədiyyəsi oldu, qat-qat də-yerlisli. O dərəcədə üreklenmişdi ki, sabahı universitetdən çıxarkən S.-in ondan ayrıldığını görəcək dərhal özüm yaxınlaşdım. Qapıları nadək səhbətləşdi. Xoşagəlmez nəsə nəzərimə çarpmadı, fəqət hərdən zərif gülüşünü görürdüm.

Layihədə işləməyə axşamdan xeyli ötmüş gedirdim. Gecə yarıyadək çalışır-

sə deyirdi. M. ona əhəmiyyət vermedi. O, dərsdən sonra küçədə qızdan əl çəkmədi. Qız bir dəfə də ona tərəf baxmadı. Oğlan həyətlərinə onunla qoşa addımladı. Dərsdən sonra daha bir neçə dəfə M. ilə küçədə səhbətə can atdı. Heç nə alınmadı.

Yay tətilində evləri tərəfdə hərdən gəzisəm də onu görə bilmədim. Mövsum paltarları yarmarkasında rastlaşanda yanında qızçıqaz vardi. M. qaralmışdı da gözəlliyyini itirməmişdi, bəlkə də qaydasında qaraldığın-dan. Bir də ki, o, yay paltarında daha gözəl, cazibədar olur. Bu heç deyiləsi deyil. Təzəcə istirahətdən gəlib-lərmiş. Deməyinə ehtiyac qalmadı, güneydə olublar. Xeyli gəzdi, baxdıq. Bəyəndiyim köynək M.-in də zövqünə uyğun çıxdı. Klassik rəssamların əsərlərindən səhbət saldım, xoşlayırmış. İncəsənət muzeyində açılmış belə əsərlərin sərgisine dəvət elədim. Duruxdu.

- Əsərlərin orijinalı şəhərimizə gətirilib, belə imkanın növbəti dəfə neçə ildən sonra yaranacağı bilin-mir,- deyəndə o sinayıcı baxışla gözlərimin içəne baxdı.

Artıq danışmaq istəmədim, səbirle gözlədim. Nəhayət:

- Doğrudu, gözəl imkandı,- deyib razılaşdı.

Necə də gözəl, xoşbəxt gün idi. Birlikdə nadir əsərlərə tamaşa elədik, na-hara kafeyə getdik.

İşlədiyimi universitetdə kimsə bilmirdi, otağıma göndərilmüş təzə oğlan-dan rica etmişdim, üstəlik də hərdən xatırladırdım. Sorusunda dərslərinə köməklik göstəridim. O da dilini saxlayacağınə məni əmin edirdi. Axşamdan səhərə-dek xidmet növbəsini çəkmək məşhuriyyətli iş olsa da çətin deyildi. Yayda sərin, qışda isti otaqda yumşaq stulda əyləşib ekranlara baxmaqla binanı nəzərətdə saxlamaq nədirki? Bəzən iş yoldaşım, bəzən də özüm binada gəzisirdik. Dərslərə də hazırlanmaq olardı, dil də öyrənmək mümkün idi. Fəqət təlimata görə işçinin fikrini yayındıran nələrsə etməyə icazə verilmədiyindən kitab-dəftər açmirdim. Təlimat öz yerində, fikrimin işdən yayıldığı da az olmurdu, bunu təkcə özüm bilirdim. Bilərkən eləmirdim. Gözüm ekranlarda olsa da xəyalım qənad açırdı M.-in yanına.

Rəfiqəsinin M.-ə elçi gəldiyini xəbərləməsi keyfimi pozdu. Valideynlərinin ona teklidlə təsir göstərməsi isə ümidi heçə endirirdi. Yuxarı kursdayıq, imkanı olanlar nişanlanır. Sonda valideynlərin dediyi olacağına inandıqdan elçilər ayaq kəsmirdi. M.-in ilk gündən razılıq vermədiyini eşitmişdim. Onun sözündən dönmədiyini biləndə ürəyim yerinə gəldi.

Universitet binasından aralıda ona yaxınlaşdım. Bu bəslənən gözəl hündür boylu deyilsə də, mən ondan uca idim. Buna da ilk dəfə fikir verdim. Nə kök idi, nə də arıq, elə mənim kimi. Rəvan ve sərbəst danişirdi, özümə qarşı artıq nəsə hiss, həyəcan duymadım. Güldürməyə cəhd göstərdim. Xumar baxışlarıyla məni süzbə gülümşədi və xoş sözələr söylədi. Mən də onun dediklərinə gülləmsədim. Beləcə qapılarınıadək getdik.

Məni rahatsız edən qəlbimi necə açacadım və böyük ehtimalla “yox” eşidəcəyim haqda idi. İnamsızlıq, şübhələr... Doğum günü dərsdən sonra S. ondan aralananda mən ürkəle yaxınlaşdım. Baxıb yüngülə xoş gülümşədi. Təbrik elədim, münnetdarlıq bildirdi. Hədiyyəmi təqdim etdim, götürmedim. Söylədim ki, şəxsən onun üçün sıfır verilib. Ona bir addım da yaxınlaşdım. Pəncərədən müğənninin səsi zəif gəldi, ürəkdən oxuyurdı.

(Davamı 15-ci səhifədə)

BƏXT OĞRUSU

hekaya

dıq. Ortaya düyün çıxanda süb-hədək qalırdıq. Səhər açılanadək rahatlıqla yoldaşlarla qalırdı. Yuxu rejimim deyişmişdi. Universitetdən qayı-danda yeyib yatırdım, köməyi vardi. Tapşırıqları yerinə yetirirdim. Mənə elə də mürrəkkəb şey verilmirdi. Öh-dəsindən gəldikcə tədricən mürəkkəbləşdirildilər. İşimi görüb otağıma qaçmirdim. Layihənin mürəkkəb hissə-sini görünərlərin necə işlədiyini izləyirdim. Dəstəmizdə kənardan gələn mühəndislər də vardi. İzlədiyim məqam-da onlarda da düyün peyda olurdu. Belə hadisə baş verdi. Təklifləri eşidəndə işində düyün yaranmış mühəndis düşünürdüsə də “hə”, “yox” demirdi. Layihəci mühəndislər üçün yazılmış kitabda rast gəldiyimi dedim. O mə-hə qoymadı. Məncə haqlı idim. Tənbəllik eləmədim, liftimiz təmirə dayansa da doqquz mərtəbəni düşüb qalx-dım. Kitabın lazımı səhifəsini açıb onun qarşısına qoydum. Mühəndis səhifəni başdan oxumağa başlayanda barməğimə gərəkli yeri göstərdim. Diqqətlə oxudu: - Bizə gərəkli budu, hə, bu yarıyay, - dedi, - bu oğlanın yükünü ağırlaşdırıb bilərik.

İşimi ağırlaşdırıldılar, öhdəsindən gəlirdim. Əməkhaqqım da ağırlaşdı.

Geyinib kecinməyimlə imkanlı ailə uşaqlarından fərqlənmirdim. Danışığım, hərəkətlərim də şəhər uşaqlarınınə oxşayırdı. Bəlkə də şəhərli oğlan demək olardı mənə. S. gülümşəmədən mənə baxma bilmirdi. Şoko-ladlı konfeti mənə verəndə xoşbəxtcəsinə dedi ki, kiçik bacısına nişan taxılıb, bu da onun şirnisidir. Baxdı göz-lərimin içinə, məndən nəsə umurmuş kimi. Təbrik elədim. Deməyə digər sözüm yox idi. Kuskün halda ayrıldı. Necə gün mənə tərəf baxmadı.

Yaraşıqlı yekəpərə oğlan qapıda dayanıb dərs otağımızda kimisə axtardı. Baxışı M.-in üstündə dayandı. Tamaşaya gəlmüşdi, içəri girmədi. Yekəpər növbəti fasılədə də gəldi. Qapıda gözləsə də M. koridora çıxmadi. Qoşasaat məşğolə dərsimiz bitdi. Mühazirə zalına gedərənən oğlan koridorda yaxınlaşıb qızə nə-

Bu gələn yar olaydı,
Əlində nar olaydı,
İkimiz bir köynəkdə,
Yaxası dar olaydı.

Mən təsirlənib gözəcə ona baxdım.
İlk dəfə qollarımız toxundu. Onun üz-gözündə dəyişiklik hiss eləmədim,
sənki nəsə eşitməmişdi və qollarımız
toxunmamışdı. Bir qədər cəsarətlənib
qarşısında durdum:

- Bu sənindir, götürməsən kimsəyə
verilməyəcək, - deyib ona ciddi bax-
dım, canımda qorxu baş qaldırmışdı.

Cavabında M. təmkinlə, fəqət sə-
mimiyyətlə baxdı və aldı:

- Xoşdur belə diqqət.

Daha da cəsarətlənib:

- Tələbəlik illərində diqqətimdə
təkcə sən olmusan, -deyəndə o, bu də-
fə məni daha ciddiyətlə süzdü, - tələ-
bəlikdən sonrakı illərdə də birlikdə
olmağımızı arzulayıram. Cavan kişi
yanımızda ayaq saxladı, bu başqası idi.
M. onunla salamlışib bizi tanış elədi:

- Bu mənim qardaşımdır, - ağ əli
ilə onu göstərib adını dedi, - bu isə
qrup yoldaşındır, -adımı ilk dəfə
onun dilindən eştidim və əlini mə-
nə tuşladı.

BƏXT OĞRUSU

hekayə

- Mən oğluma bələdəm, afərin,
atam deyib ürəkdən gülümşədi.

Nişanlanmağımızdan xoşbəxt ol-
dumsa da sonrası məşəqqətli günlər
yaşamaq məcburiyyətində qaldıq. S.
məni də, M.-ı də xain adlandırdı. Qız-
larımızın eksəriyyəti M.-ə rəfiqəsinin
sevgilisinin oğrusu damgasını vurdu.

Oğlanlar məni S.-ə xəyanətdə suçladı,
guya qızı ümidi elədim, axırda da at-
dım. S.-ə qarşı bu cür münasibətimə
görə qızlarımız da mənə tənə edirdi.
Fəqət mənim belə fikrim olmamışdı,
heç ağlıma da gəlməmişdi. Məgər S.-ə
sevdiyimi söylemişdimmi? Yaxud xo-
şuma gəldiyinə işarə vurmuşdummu?

Sadəcə dərslərdə məndən kömək alırdı.
S. isə ağladı ki, beş illik ən yaxın
rəfiqəsi bəxtini oğurladı, bundan son-
ra kimsəyə inanmaq, etibar etmək
olarmı? Nədənsə tələbərimiz M.-ı
məndən qat-qat artıq təqsirləndirirdi.

Mənsə illərcə gizlincə düşünürdüm
ki, M. ilə bağlı qəlbimdən keçən bəlkə
də baş tutdu. Ümidim az idi, çox
az, amma hər halda vardı. Əgər var-
sa niyə də çalışmayım, cəhd göstər-
məyim? Çalışdım, düzgün də elədim.
Bir-iki tələbə yoldaşımız bizi anladı.
Təkcə birisi qulağıma piçildədi ki,
bunların hamısı paxılıqdandı. Dözlüməz
keçdi bir müddət. Nə yaxşı ki, tə-
ləbəlik dövrü tezliklə başa çatdı.

Səadət sarayında keçən toyumuz
bizi birdəfəlik qovuşdurdu, kimlərin
nə deməsindən, düşünməsində asılı
olmayaraq. Atamla anam toya alındığım
kostyuları geyinmişdi. Atam mənim
bərabərimin əlindən keçdi. Anamı gö-
zəllikxanadakı M.-in ustası dəyişmiş-
di. Toyumuz yaddaqlanıb, razi qal-
mışdıq. Biz toydan xoşbəxtliyin qoşa
qanadları kimi bizə hədiyyə edilmiş
təzə mənzilimizə yollandıq, birgə hə-
yata başlamaqdan ötrü.